Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Informatieplan 2024-2028

Versie 1.0

Datum	5 december 2023
Status	Definitief

Colofon

Secretaris Generaal / plv. Secretaris Generaal
Directie Informatiebeleid / CIO

Bezoekadres:
Parnassusplein 5 2511 VX Den Haag

Contactpersoon	[redacted]
Versie	1.0
Opdrachtgever	CIO VWS
Auteurs	[redacted]
Projectnummer	
Bijlage(n)	
Termijn rubricering	
Datum vaststelling	
Behandeld door	
Vastgesteld door	
Aantal pagina's	24
Exemplaarnummer	

Inhoud

Colofon—2
Inhoud—3

1 Samenvatting—4

2 Inleiding—7
2.1 Aanleiding voor dit Informatieplan—7
2.2 Doel en scope—7
2.3 Leeswijzer—8

3 Visie op informatievoorziening—9
3.1 De missie van VWS—9
3.2 Informatievoorziening—9
3.3 Nationale visie op het gezondheidsinformatiestelsel—9
3.4 Integraal Zorgakkoord—11
3.5 Nationaal Preventieakkoord—11
3.6 Nationaal Sportakkoord—11
3.7 Verbinding van beleid en uitvoering—11

4 Prioritaire doelstellingen digitalisering en informatievoorziening—13
4.1 Buitenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening gericht op het zorgdomein—13
4.1.1 Elektronische gegevensuitwisseling—13
4.1.2 Secundair gebruik van data uit het primaire zorgproces—16
4.1.3 Veilige digitale toegang—17
4.1.4 Randvoorwaarden voor passende inzet van AI in de zorg—17
4.1.5 Cybersecurity in de zorg—18
4.1.6 Infectieziektebestrijding en toekomstige pandemieën—20
4.2 Binnenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening voor het VWS-concern—20
4.2.1 Digitale kennis, vaardigheden en inzicht—20
4.2.2 Slimme tools—22

5 Financiële paragraaf—24

1 Samenvatting

Aanleiding
Conform het Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021 stelt de departementale CIO een informatieplan op met de strategische visie op de digitalisering en informatisering binnen het primair proces van het ministerie.
Het Informatieplan VWS schetst de prioritaire doelstellingen van het ministerie op het gebied van digitalisering en informatisering. Digitalisering en informatisering raken twee kanten, namelijk de inspanningen die de CIO voornemens ter ondersteuning van haar beleidsdoelstellingen (de "buitenkant") en de digitalisering van het VWS-concern zelf (de "binnenkant").

Het Informatieplan 2024-2028 VWS geeft de strategische visie van het Ministerie van VWS op informatievoorziening weer voor de komende 5 jaar. Dit Informatieplan beschrijft de overkoepelende prioritaire doelstellingen met betrekking tot de gehele informatievoorziening van het kerndepartement en de concernonderdelen. Het Informatieplan beoogt daarmee de uitvoering van het VWS-beleid optimaal te ondersteunen door de informatievoorziening te verbeteren. Een betere informatievoorziening is daarbij geen doel maar een middel.
Om deze visie te verwezenlijken, zijn prioritaire doelstellingen geformuleerd. Het is dus geen overzicht van alle grote, lopende projecten bij VWS; deze worden immers vermeld op het Rijks ICT-dashboard.

De scope van het Informatieplan is het beleid van VWS, volgend uit de hierna beschreven missie. Veel van de prioritaire doelstellingen hebben in de praktijk de focus op de gezondheidszorg en de ondersteuning daarvan.

De missie van VWS en de visie op informatievoorziening
Het Ministerie van VWS werkt aan een gezond, fit en veerkrachtig Nederland. Dat doen we door ons in te zetten voor goede, betaalbare, duurzame zorg en ondersteuning. Waarop je kunt vertrouwen, wat je situatie ook is. Ook stimuleren wij een gezonde levensstijl, voldoende beweging en goede voeding. En we bieden Nederland goede (top)sportvoorzieningen.

Het realiseren van de missie van VWS vergt onder andere een goede informatievoorziening. VWS wil dat informatievoorziening en ICT de zorg vooruit helpen en werkt daar actief aan mee. Dat doen we door beleid te maken waarbij voorwaarden voor informatievoorziening en ICT al in een vroeg stadium worden meegenomen. Het informatiebeleid is gericht op voorwaarden voor, en bevorderen van de juiste informatie op de juiste plek, op het juiste moment en in de juiste vorm. VWS stelt daarbij de kaders en zorgt voor waarborgen met wet- en regelgeving, ziet toe op het juiste gebruik daarvan en neemt en ondersteunt en stimuleert initiatieven om een goede informatievoorziening te organiseren. Hierdoor kunnen zorggegevens makkelijk, veilig en betrouwbaar tussen patiënten en zorgverleners en tussen zorgverleners onderling worden gedeeld en kunnen mensen regie op hun gezondheid en hun eigen gezondheidsgegevens houden.
VWS zet in op nieuwe waardevolle ICT-ontwikkelingen als middelen voor de maatschappelijke opgaven voor de zorg, zoals bijvoorbeeld de toepassingen van digitale en technologische toepassingen voor passende hybride zorg, Artificial Intelligence (AI) en robotisering, waar die mogelijk kunnen bijdragen aan de grote maatschappelijke opgaven zoals benoemd in akkoorden en programma's.

Om de informatievoorziening in de zorg toekomstbestendig te maken is het nodig om van losse trajecten en initiatieven naar een meer integrale aanpak te gaan. VWS heeft daarom een nationale visie ontwikkeld om tot een zorgbreed gezondheidsinformatiestelsel te komen.

Dit is een aanpak gericht op de burger, de zorgverlener(s), maar ook mantelzorgers, onderzoekers, beleidsmedewerkers, kortom iedereen die goede toegang tot zorginformatie nodig heeft. Hierin passen de nu al lopende trajecten, maar de visie heeft een horizon tot 2035.

De kern van de visie is bijdragen aan passende digitale en hybride zorg. Gezondheid van de burger en preventie staan centraal bij passende zorg. Het gezondheidsinformatiestelsel moet daarop zijn ingericht en ondersteunen. De passende inzet van effectieve digitale zorg, technologie en het beschikbaar hebben van data dragen eraan bij dat de zorgverlener passende hybride zorg kan verlenen. Zorg is toegankelijk, van goede kwaliteit en betaalbaar voor iedereen. Zorg is persoonsgericht en ondersteunt maatwerk. Zelf als het kan, thuis als het kan, digitaal als het kan. Het gezondheidsinformatiestelsel is gebaseerd op drie fundamenten: databeschikbaarheid, vertrouwen en regie.

VWS werkt onder meer gezamenlijk en sectorbreed met de zorgpartijen in het Integraal Zorgakkoord (IZA) aan afspraken hoe sectoren elkaar kunnen helpen en wat men van elkaar kan verwachten. Het IZA is het vertrekpunt voor de komende jaren.
Via het Nationaal Preventieakkoord streeft het kabinet naar de Gezonde Generatie in 2040.
Vanuit het Nationaal Sportakkoord worden afspraken gemaakt met de sportsector en gemeenten.

De prioritaire doelstellingen op het gebied van digitalisering en informatievoorziening
Voor het verwezenlijken van deze visie is een aantal doelstellingen prioritair. Deze zijn onderverdeeld in twee kanten van VWS, die hieronder zijn uitgewerkt in actiepunten:
- Buitenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening gericht op het zorgdomein;
- Binnenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening voor het VWS-concern.

Buitenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening gericht op het zorgdomein
Hoe we in de toekomst kwalitatief goede zorg betaalbaar en toegankelijk houden is een grote uitdaging waar Nederland voor staat. De juiste informatie op de juiste plek op het juiste moment is hiervoor een randvoorwaarde. En databeschikbaarheid is daarvoor onontbeerlijk: we leven immers in het digitale tijdperk waarin burgers, overheden en bedrijven verwachten dat informatie op ieder gewenst tijdstip gemakkelijk toegankelijk is en beschikbaar kan worden gemaakt aan iedereen die deze informatie nodig heeft.
Dat geldt ook voor gezondheidsinformatie! Temeer nu de zorg steeds meer in netwerken is georganiseerd, waardoor ook de juiste informatie voor partijen beschikbaar moet zijn.

1. **Elektronische gegevensuitwisseling: tussen patiënt en zorgverlener en tussen zorgaanbieders onderling**
   - Stimuleren gegevensuitwisseling tussen patiënt en zorgaanbieder m.b.v. PGO's (Persoonlijke GezondheidsOmgevingen);
   - Uitvoeren Meerjarenagenda Wegiz;
   - Heroriënteren Grondslagen;
   - Grondslagen creëren voor gegevensverwerking;
   - Realiseren oplossingen voor generieke functies;
   - Toekomstbestendig maken UZI (Unieke Zorgverlener Identificatie)-middelen;
   - Regie op toestemming;
   - Implementeren verplichtingen EHDS (European Health Data Space);
   - Op maat gemaakte informatievoorziening BES-eilanden.

2. **Secundair gebruik van data uit het primaire zorgproces**
   - Uitvoeren visie en routekaart Secundair datagebruik.

3. **Veilige digitale toegang**
   - Ondersteunen zorg bij verplichting veilige toegang.

4. **Randvoorwaarden voor passende inzet van AI in de zorg**
   - Ondersteunen zorgveld bij opschalen en implementeren van AI;
   - Stimuleren implementatie Leidraad kwaliteit AI in de zorg;
   - Implementeren AI Act.

5. **Cybersecurity in de zorg**
   - Uitbreiden diensten expertisecentrum Z-CERT;
   - Vergroten paraatheid op incidenten en crises;
   - (Door-)Ontwikkelen Kwetsbaarheden Analysetool (OpenKAT);
   - Herzien NEN-7510 en ontwikkeling implementatietools;
   - Bewust worden en stimuleren van veilig gedrag zorgmedewerkers;
   - Implementeren van de richtlijn NIS2.

6. **Infectieziektebestrijding en toekomstige pandemieën**
   - Voorbereiden op bestrijding van een toekomstige infectiecrisis.

Binnenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening voor het VWS-concern

Om de VWS-medewerkers beter toe te rusten op hun taken en hen daarbij te ondersteunen, is het essentieel dat we als departement en de concernonderdelen onze eigen digitale systemen en processen goed hebben ingericht. Het is belangrijk om de aansluiting en de informatie-uitwisseling tussen beleid, uitvoering en toezicht goed te hebben geborgd. Daarnaast dienen medewerkers te beschikken over de nodige I-kennis en –vaardigheden en de juiste tools. Hiermee wordt I een integraal onderdeel van beleidsontwikkeling en uitvoering.

1. **Digitale kennis, vaardigheden en inzicht**
   - Uitvoeren programma I-vakmanschap;
   - Uitvoeren Lifecyclemanagement (LCM) en projectportfoliomanagement;
   - Informatieparagraaf in elk beleidsvoorstel;
   - Open op Orde: uitvoeren meerjarenactieplan informatiehuishouding VWS;
   - Uitbreiden kennis en capaciteit van privacy binnen VWS;
   - Werken met data in uitvoering en beleid;
   - Bijhouden Algoritmeregister.

2. **Slimme tools**
   - Inzetten op generieke overheidsvoorzieningen;
   - Inzetten op toegankelijkheid van informatie;
   - Versterken van cybersecurity;
   - Ontwikkelen open source software binnen VWS.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding voor dit Informatieplan

Conform het Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021 stelt de departementale CIO een informatieplan op met de strategische visie op de digitale transformatie binnen het primair proces van het ministerie. Het Ministerie van VWS bestaat uit het kerndepartement en de concernonderdelen (inclusief zbo's) die samenwerken aan de maatschappelijke en politieke opgaven.

Het Informatieplan VWS schetst de prioritaire doelstellingen van het ministerie op het gebied van digitalisering en informatisering. Digitalisering en informatisering raken twee kanten, namelijk de inspanningen die de CIO voornemens is ter ondersteuning van haar beleidsdoelstellingen (de "buitenkant") en de digitalisering van het VWS-concern zelf (de "binnenkant").

Voor de medewerkers van het kerndepartement en de concernonderdelen is het steeds belangrijker dat zij tijdig over de juiste informatie beschikken, zodat ze hun werk optimaal kunnen uitvoeren. Daarbij zijn zij afhankelijk van een goede samenwerking en informatievoorziening met en vanuit onder meer het zorgveld en een goede IV-ondersteuning om het eigen werk optimaal uit te voeren. Verschillende ontwikkelingen en innovaties vragen ook om actie binnen de informatievoorziening, zoals het toepassen van Cloudoplossingen, werken met data en openheid en transparantie in het kader van de Wet open overheid.

Het Informatieplan VWS sluit daarbij aan op de thema's uit de I-strategie Rijk en de Werkagenda Waardengedreven Digitalisering van BZK. De CIO VWS zet zich derhalve in om deze prioritaire doelstellingen tot succesvolle uitvoering te brengen.

2.2 Doel en scope

Het Informatieplan VWS 2024-2028 geeft de strategische visie van het Ministerie van VWS op informatievoorziening weer voor de komende 5 jaar. Dit Informatieplan beschrijft de overkoepelende prioritaire doelstellingen met betrekking tot de gehele informatievoorziening van het kerndepartement en de concernonderdelen. Het Informatieplan beoogt daarmee de uitvoering van het VWS-beleid optimaal te ondersteunen door de informatievoorziening te verbeteren. Een betere informatievoorziening is daarbij geen doel maar een middel.

Om deze visie te verwezenlijken, zijn prioritaire doelstellingen geformuleerd. Het Informatieplan is dus geen overzicht van alle grote, lopende projecten bij VWS; deze worden immers vermeld op het Rijks ICT-dashboard.

Het Informatieplan geeft de burger en de Tweede en Eerste Kamer, (beleids)medewerkers (van het kerndepartement en de concernonderdelen) en zorgpartijen, het Adviescollege ICT-Toetsing en de Algemene Rekenkamer inzicht in de ontwikkelingen op het gebied van de informatievoorziening binnen VWS, waarmee via het VWS-beleid een bijdrage wordt geleverd aan het verbeteren van de zorg, (mentale) gezondheid en de eigen organisatie.
Zie ook: Plannen voor zorg, gezondheid en sport | Prinsjesdag: Miljoenennota en Rijksbegroting | Rijksoverheid.nl.

De scope van het Informatieplan is het beleid van VWS, volgend uit de hierna beschreven missie. Veel van de prioritaire doelstellingen hebben in de praktijk de focus op de gezondheidszorg en de ondersteuning daarvan.

2.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 3 beschrijft de missie van VWS en de visie op informatievoorziening.
Hoofdstuk 4 beschrijft de prioritaire informatiebeleidsdoelstellingen die zijn uitgewerkt in actiepunten.
Hoofdstuk 5 bevat een kwalitatieve financiële paragraaf.

3 Visie op informatievoorziening

3.1 De missie van VWS

Het Ministerie van VWS werkt aan een gezond, fit en veerkrachtig Nederland. Dat doen we door ons in te zetten voor goede, betaalbare, duurzame zorg en ondersteuning. Waarop je kunt vertrouwen, wat je situatie ook is. Ook stimuleren wij een gezonde levensstijl, voldoende beweging en goede voeding. En we bieden Nederland goede (top)sport-voorzieningen.

Om goed te kunnen functioneren werken wij samen met de zorgsector, andere ministeries, onze concernonderdelen zoals RIVM en IGJ, gemeenten, het bedrijfsleven, de wetenschap, burgers en andere partners. Wij zorgen zo ervoor dat kennis en expertise van buiten naar binnen gaan en andersom.
Samen zoeken wij naar antwoorden op grote maatschappelijke ontwikkelingen. Zoals de toenemende vraag naar zorg(medewerkers) door de vergrijzing, duurzaamheid, de betaalbaarheid van de zorg, gezondheidsverschillen, welvaartsziekten, internationalisering en nieuwe digitale en technologische mogelijkheden. En natuurlijk de nasleep van de COVID-19 pandemie en de mogelijke uitbraak van een nieuwe infectieziekte.
Die ontwikkelingen vragen om visie, creativiteit en aanpassingsvermogen; van ons allemaal. Samen werken we aan een gezond, fit en veerkrachtig Nederland. Nu en in de toekomst.

3.2 Informatievoorziening

Het realiseren van de missie van VWS vergt een goede informatievoorziening. VWS wil dat informatievoorziening en ICT de zorg vooruit helpen en werkt daar actief aan mee. Dat doen we door beleid te maken waarbij voorwaarden voor informatievoorziening en ICT al in een vroeg stadium worden meegenomen. Het informatiebeleid is gericht op voorwaarden voor, en bevorderen van de juiste informatie op de juiste plek, op het juiste moment en in de juiste vorm. VWS stelt daarbij de kaders en zorgt voor waarborgen met wet- en regelgeving, ziet toe op het juiste gebruik daarvan en neemt en ondersteunt en stimuleert initiatieven om een goede informatievoorziening te organiseren. Hierdoor kunnen zorggegevens makkelijk, veilig en betrouwbaar tussen patiënten en zorgverleners en tussen zorgverleners onderling worden gedeeld en kunnen mensen regie op hun gezondheid en hun eigen gezondheids-gegevens houden.
VWS zet in op nieuwe waardevolle ICT-ontwikkelingen als middelen voor de maatschappelijke opgaven voor de zorg, zoals bijvoorbeeld de toepassingen van digitale en technologische toepassingen voor passende hybride zorg, Artificial Intelligence (AI) en robotisering, waar die mogelijk kunnen bijdragen aan de grote maatschappelijke opgaven zoals benoemd in akkoorden en programma's.

3.3 Nationale visie op het gezondheidsinformatiestelsel

Om de informatievoorziening in de zorg toekomstbestendig te maken is het nodig om van losse trajecten en initiatieven naar een meer integrale aanpak te gaan. VWS heeft daarom een nationale visie ontwikkeld om tot een zorgbreed gezondheidsinformatiestelsel te komen. Dit is een aanpak gericht op de burger, de zorgverlener(s), maar ook mantelzorgers, onderzoekers, beleidsmedewerkers, kortom iedereen die goede toegang tot zorginformatie nodig heeft. Hierin passen de nu al lopende trajecten, maar de visie heeft een horizon tot 2035.

De kern van de visie is bijdragen aan passende digitale en hybride zorg. Gezondheid van de burger en preventie staan centraal bij passende zorg. Het gezondheidsinformatiestelsel moet daarop zijn ingericht en ondersteunen. De passende inzet van effectieve digitale zorg, technologie en het beschikbaar hebben van data dragen eraan bij dat de zorgverlener passende hybride zorg kan verlenen. Zorg is toegankelijk, van goede kwaliteit en betaalbaar

voor iedereen. Zorg is persoonsgericht en ondersteunt maatwerk. Zelf als het kan, thuis als het kan, digitaal als het kan.
Het gezondheidsinformatiestelsel is gebaseerd op drie fundamenten: databeschikbaarheid, vertrouwen en regie.

Databeschikbaarheid
Data moet beschikbaar, bereikbaar en bruikbaar zijn voor preventie, het primaire zorgproces en secundair gebruik. Burgers kunnen meebeslissen over voor hen passende zorg en hebben alle informatie beschikbaar om dat te kunnen doen. Zorgverleners kunnen met de juiste data betere en veilige zorg leveren en hebben meer mogelijkheden om gezondheid te bevorderen. Met de beschikbare data kan kennis worden vergroot, gefundeerd effectief gestuurd en toepassingsgericht geïnnoveerd worden.

Vertrouwen
Betrouwbare en beschikbare data zijn een vanzelfsprekendheid. Burgers, zorgverleners, zorgaanbieders, onderzoekers en beleidsmakers hebben vertrouwen in elkaar en in het zorgvuldig gebruik van data. We werken in vertrouwen met elkaar samen om op een efficiënte manier passende zorg en ondersteuning te leveren. Er zijn afspraken om het vertrouwen te borgen.

Regie
Om het gezondheidsinformatiestelsel te realiseren en het vertrouwen een rotsvaste basis te geven is regie nodig. Een doortastende governance geeft sturing aan een effectief en duurzaam gezondheidsinformatiestelsel en houdt rekening met internationale ontwikkelingen. Afspraken borgen het vertrouwen en geven de burger controle-mogelijkheden.

Vier leidende principes
Het creëren van fundamenten alleen is onvoldoende om richting te geven aan de route naar realisatie van de visie. Om richting te geven, keuzes te maken en besluiten te nemen zijn leidende principes nodig. De leidende principes hebben gevolgen voor alle onderdelen van het gezondheidsinformatiestelsel. Zij hebben betrekking op zorg en gezondheid. Op afspraken, specificaties, implementaties en dus ook op het gebruik van data en toepassingen.
De vier principes zijn:
- Data is beschikbaar voor alle betrokkenen in het zorgnetwerk van een burger en voor de burger zelf.
- Data is beschikbaar voor secundair gebruik, met minimale registratielast voor zorgverleners.
- Data is gescheiden van functionaliteit.
- Het gezondheidsinformatiestelsel draagt bij aan een open markt die innovatie stimuleert.

Doorkijk op de strategie
Een visie vraagt vertaling naar strategie. De uitwerking van de voorgenomen strategie is verbonden aan drie plateaus: interoperabiliteit (2023-2026), betere ondersteuning van netwerkzorg (2027-2030) en geïntegreerde zorg en ondersteuning (2031-2035).
Voor de realisatie van plateau 1 vormen de activiteiten en afspraken die al lopen en vastliggen voor de komende jaren de basis. Naast het IZA zijn dat het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het programma Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg & welzijn (TAZ), de Green Deal Duurzame Zorg en het Jeugdakkoord. De komende jaren zetten we vol in op het realiseren van de afspraken die gemaakt zijn in het kader van het thema digitalisering en gegevensuitwisseling. De verandering naar een gezondheidsinformatiestelsel dat past bij het

integrale perspectief op levensstijl, preventie, gezondheid en welzijn is omvangrijk en vraagt tijd. Het denken in plateaus helpt daarbij prioriteiten per plateau te kiezen.

3.4 Integraal Zorgakkoord

VWS werkt onder meer gezamenlijk en sectorbreed met de zorgpartijen in het Integraal Zorgakkoord (IZA) aan afspraken hoe sectoren elkaar kunnen helpen en wat men van elkaar kan verwachten. Het IZA is het vertrekpunt voor de komende jaren. Een van de thema's is digitalisering en gegevensuitwisseling. We werken daarbij nauw samen met de partijen in het zorgveld, want zowel de overheid als het veld kan dit niet alleen. Een voorbeeld hiervan is verbetering van gegevensuitwisseling tussen patiënt/cliënt en zorgverleners en zorgverleners onderling.

3.5 Nationaal Preventieakkoord

Via het Nationaal Preventieakkoord streeft het kabinet naar de Gezonde Generatie in 2040. Dit wil het kabinet onder meer bereiken door:

- Extra in te zetten op het tegengaan van overgewicht;
- Het aantal rokers te verminderen;
- Problematisch alcoholgebruik terug te dringen.

3.6 Nationaal Sportakkoord

In de uitwerking van het Sportakkoord II zijn afspraken gemaakt met de sportsector en gemeenten. De hoofdlijnen van het akkoord zijn als volgt:

- • Het fundament van de sportsector op orde: dit betekent het verbeteren van de voorwaarden om te kunnen sporten en daar plezier aan te beleven, waarbij aandacht uitgaat naar mensen, organisaties, cultuur (waarden en normen) en materiële voorzieningen in de sport;
- Een groter bereik van de sport. Gericht op (potentiële) sporters, toeschouwers en vrijwilligers. Hierbij wordt gestreefd naar een inclusieve sector met kansengelijkheid en waarin niemand nog drempels voelt om te (blijven) genieten van sport en sportevenementen.
- Het vergroten van de maatschappelijke waarde van sport, topsport en sportief bewegen voor de hele maatschappij.

3.7 Verbinding van beleid en uitvoering

Voor de realisatie van de missie en het beleid van VWS is de inzet van alle beleidsdomeinen en van de concernonderdelen van VWS onontbeerlijk. De concernonderdelen werken aan thema's uit dit Informatieplan in hun eigen I-strategie en/of informatieplan, waar die betrekking hebben op de uitvoering van hun eigen concerndoelstellingen.

- Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) beoordeelt aanvragen voor voorzieningen uit de Wet langdurige zorg (Wlz) en geeft hier indicaties voor;
- Het CAK int de eigen bijdragen voor de Wmo en de Wlz en voert een aantal regelingen uit, zoals de regeling wanbetalers en de regeling onverzekerden;
- Het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) neemt beslissingen over het op de markt toelaten van geneesmiddelen en bevordert zo het goed en veilig gebruik van geneesmiddelen in Nederland;
- De Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) houdt toezicht op, reguleert, monitort en adviseert de zorgmarkten;
- Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) doet wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van het overheidsbeleid en het toezicht op het gebied van volksgezondheid, milieu en natuur en zet zich in voor een gezonde bevolking en een gezonde leefomgeving;
- De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) houdt toezicht op de kwaliteit en veiligheid van de zorg en jeugdhulp in Nederland;
- Het CIBG biedt transparante en betrouwbare data en informatie in zorg en welzijn, via onder andere registers en knooppunten. Voor opdrachtgevers vertaalt het CIBG niet

alleen de beleidsvragen naar een uitvoeringsproject, maar geeft daarbij ook juridisch en communicatieadvies en verzorgt het klantcontact;
- Het Zorginstituut Nederland zorgt voor de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de Nederlandse gezondheidszorg;
- ZonMw financiert gezondheidsonderzoek en stimuleert vernieuwing in de gezondheidszorg;
- De Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I) is de uitvoeringsorganisatie voor subsidies van VWS en OCW.

Samen met onder meer het zorgveld en de concernonderdelen werkt VWS aan de uitvoering van de beleidsdoelstellingen voor verbetering van de gezondheidszorg, de ondersteuning daarvan en de zorgverlening aan de patiënt. Zo verbindt VWS met dit Informatieplan beleid aan uitvoering, in het belang van de burger.

4 Prioritaire doelstellingen digitalisering en informatievoorziening

Voor het verwezenlijken van bovenstaande visie is een aantal doelstellingen prioritair. Deze zijn onderverdeeld in twee kanten van VWS, die hieronder worden uitgewerkt:

1. Buitenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening gericht op het zorgdomein;
2. Binnenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening voor het VWS-concern[1].

De buitenkant kan niet zonder de binnenkant: om de doelstellingen van de buitenkant mogelijk te maken, moeten we de doelstellingen van de binnenkant eveneens realiseren. Voor beleid en uitvoering geldt dat we dit dichter tegen elkaar aan willen organiseren. De hieronder beschreven prioritaire doelstellingen zijn uitgewerkt in actiepunten, die VWS de komende jaren voornemens is uit te voeren.

4.1 Buitenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening gericht op het zorgdomein

Hoe we in de toekomst kwalitatief goede zorg betaalbaar en toegankelijk houden is een grote uitdaging waar Nederland voor staat. De juiste informatie op de juiste plek op het juiste moment is hiervoor een randvoorwaarde. En databeschikbaarheid is daarvoor onontbeerlijk: we leven immers in het digitale tijdperk waarin burgers, overheden en bedrijven verwachten dat informatie op ieder gewenst tijdstip gemakkelijk toegankelijk is en beschikbaar kan worden gemaakt aan iedereen die deze informatie nodig heeft.
Dat geldt ook voor gezondheidsinformatie. Temeer nu de zorg steeds meer in netwerken is georganiseerd, waardoor ook de juiste informatie voor partijen beschikbaar moet zijn.
Om invulling te kunnen geven aan de juiste informatie op de juiste plek op het juiste moment zal VWS zich richten op de volgende prioriteiten:

4.1.1 Elektronische gegevensuitwisseling

Wat bedoelen we:

- Gegevensuitwisseling tussen patiënt en zorgverlener

Goede zorg betekent eveneens dat mensen regie en zeggenschap houden over hun gegevens. Mensen hebben recht op inzage in hun eigen gezondheidsgegevens en om te weten wat er met hun informatie gebeurt en wat het gevolg is als ze toestemming geven voor (her)gebruik. Wanneer mensen beter op de hoogte zijn van hun eigen gezondheids-gegevens, kunnen ze meer betrokken zijn bij hun eigen gezondheid en zorg en wordt samen beslissen beter gefaciliteerd.

Wat wil VWS daar voor doen:

- Stimuleren gegevensuitwisseling tussen patiënt en zorgaanbieder m.b.v. PGO's (Persoonlijke GezondheidsOmgevingen).

Een PGO is een app of website waar je je medische gegevens en bepaalde gegevens kunt toevoegen. Dit in aanvulling op de lopende VIPP-programma's (Verbeterprogramma Informatie-uitwisseling Patiënt-Professional). VWS stimuleert de ontwikkeling en het gebruik van PGO's door bijvoorbeeld samen met zorgverleners invulling te geven aan de recent opgestelde PGO-visie in het IZA. In deze visie wordt aangegeven dat er een standaard gezondheidssamenvatting in de PGO zou moeten komen (als vertaling van een andere IZA-afspraak rond de internationale "patiënt summary") en dat modules die invulling geven aan passende hybride zorg zouden moeten kunnen aansluiten op MedMij/PGO's. Daarnaast zijn

[1] Onder het VWS concern verstaan we het departement en de organisaties die onder VWS vallen, zoals het RIVM, CAK, ZinL, CIZ, CIBG etc.

er regionale initiatieven gestart om het PGO-gebruik te stimuleren en beziet VWS samen met de zorgpartijen welke ondersteuning nodig is na afloop van de VIPP-programma's voor de verschillende sectoren, waarbij ook aandacht is voor de digitale vaardigheden van burgers en patiënten.

- Gegevensuitwisseling tussen zorgaanbieders onderling

In de gezondheidszorg werken zorgverleners veelal digitaal. Zorginformatie wordt in systemen vastgelegd en soms uitgewisseld met zorgverleners van andere zorginstellingen. Dat gebeurt echter nog te weinig, waardoor veel administratieve lasten worden ervaren, patiënten hetzelfde verhaal aan verschillende zorgverleners moeten vertellen en onderzoeken onnodig worden herhaald. Elektronische gegevensuitwisseling speelt daarom een belangrijke rol in het leveren van goede zorg door het voorzien van de juiste informatie op het juiste moment voor zorgverleners.
Goede gegevensuitwisseling draagt bij aan goede en veilige zorg voor de patiënt/cliënt en is een essentiële randvoorwaarde om onder andere doelen uit het integraal zorgakkoord (IZA) en het programma WOZO (Wonen, ondersteuning en zorg voor ouderen) te kunnen behalen. De zorg is daarbij sterk afhankelijk van goede ICT-systemen voor het verlenen van goede zorg aan patiënten, maar ook voor wetenschappelijk onderzoek, de ontwikkeling van betere en nieuwe behandelingen en voor het maken van beter beleid. Om de zorg-ICT-markt opener, transparanter en eerlijker te maken, is een actieplan opgesteld. Dit actieplan is gericht op onder andere het versterken van de vraagzijde (zorginstellingen), op het beter samenwerken met ICT-leveranciers en op open systemen te stimuleren door normen, om mogelijk misbruik marktmacht te voorkomen, API's en wetgeving.
Daarnaast is van belang dat nieuwe uitvragen van gegevens beter op elkaar worden afgestemd en bestaande kwaliteitsinformatie opnieuw wordt gebruikt. Hier wordt naar gestreefd binnen het programma Keteninformatie Kwaliteit Verpleeghuiszorg (KIK-V) zodat zorgaanbieders niet steeds dezelfde informatie aan hoeven te leveren aan verschillende landelijke ketenpartijen.
Voor het goed kunnen delen en gebruiken van zorginformatie is het van belang dat de juiste juridische grondslag aanwezig is of gecreëerd wordt. Zonder de juiste grondslag mag informatie niet gedeeld worden. Daarnaast is het belangrijk dat de zorginformatie voor de ene zorgverlener dezelfde betekenis heeft als voor de andere zorgverlener. Dat is eenheid van taal in gegevensuitwisseling. De focus ligt hierbij op de gebruiksvriendelijkheid van registratie, harmonisatie van terminologie- en codestelsels en goede toepassing van zorginformatiebouwstenen. Binnen het programma publiek houderschap zijn overleggroepen gestart waarin binnen deze onderwerpen gekeken wordt naar de actuele problematiek en nagedacht wordt over oplossingsrichtingen om zo een verbeterslag te kunnen maken.

Wat wil VWS daarvoor gaan doen:

- Uitvoeren Meerjarenagenda Wegiz

Met de Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg (Wegiz) en de aanwijzing van verplichte elektronische gegevensuitwisselingen neemt de overheid regie op de standaardisering en bevordering van elektronische gegevensuitwisseling in de zorg. Zorgaanbieders moeten op basis van de Wegiz voor een aangewezen gegevensuitwisseling gebruikmaken van gecertificeerde ICT-producten of diensten. Leidraad voor aanwijzing en uitwerking van gegevensuitwisselingen is de Meerjarenagenda Wegiz. Hier staan onder andere door het veld aangedragen gegevensuitwisselingen op die in aanmerking komen voor een verplichting onder de Wegiz. Het programma Egiz geeft in samenwerking met andere directies de uitwerking van de AMvB's vorm die onder de Wegiz worden aangewezen. Het toepassen van eenheid van taal en techniek in de standaardisatie van gegevensuitwisseling is hierbij een belangrijk onderdeel. Het programma Egiz zal eind 2023 naar de lijn worden overgedragen, waarna DICIO als dossierhouder de verantwoordelijkheden van het programma overneemt.

- Heroriëntatie Grondslagen

Het is belangrijk dat medische gegevens uitgewisseld kunnen worden met de juiste informatie, op het juiste moment, op de juist plek. Met medische gegevens moet ook zorgvuldig worden omgegaan. Recht op bescherming van persoonsgegevens is van belang met het oog op privacy, medisch beroepsgeheim en toegang tot de zorg. Daarom vereisen internationale en nationale wetgeving (zoals de AVG, WGBO, Wkkgz en Wabvpz) grondslagen voor het verwerken van gegevens.
Er wordt gewerkt aan het beter in beeld krijgen van (het maatschappelijk draagvlak over) de juiste balans tussen databeschikbaarheid ten behoeve van primaire zorg en vrije toegang tot de zorg en privacy. Tegelijkertijd wordt een wetsvoorstel voorbereid dat tot doel heeft de directe beschikbaarheid van noodzakelijke gegevens in geval van spoedeisende zorg te organiseren.

- Grondslagen creëren voor gegevensverwerking

Om de gegevensuitwisseling te verbeteren stelt VWS regulier verzamelwetten op die betrekking hebben op gegevensverwerking. Een verzamelwet is een efficiënt middel om veel ad hoc en kleinere beleidswensen te regelen waarvoor een zelfstandig wetsvoorstel niet opportuun is. Verzamelwetten zijn een geschikt instrument om de juiste grondslag voor gegevensuitwisseling op een relatief snelle manier te creëren doordat verschillende (kleine) beleidswensen in één keer gebundeld kunnen worden uitgevoerd. Aangezien steeds meer aandacht ontstaat voor gegevensverwerking en hierover meer bewustwording wordt gecreëerd, is de verwachting dat in de (nabije) toekomst regelmatig nieuwe ad hoc en kleinere beleidswensen inzake gegevensverwerking op zullen komen.

- Realiseren oplossingen voor generieke functies

Het realiseren van oplossingen voor generieke functies is noodzakelijk om landelijke en gestandaardiseerde gegevensuitwisseling in de zorg te realiseren zoals afgesproken in het IZA en in goede samenloop met de EHDS. De oplossingen voor deze functies komen er niet zonder publieke sturing. Met alleen het realiseren van oplossingen voor generieke functies ligt er geen totaaloplossing voor databeschikbaarheid in de zorg. Naast technische oplossingen, zijn er onder meer op het gebied van informatie, organisatie en in het zorgproces aanpassingen nodig om gegevens daadwerkelijk te laten stromen. Hiertoe is een samenspel nodig van verschillende overheidsmaatregelen gecombineerd met de inzet van zorgpartijen en ICT-leveranciers om van praat naar daad te komen. De komende jaren zal VWS in voorkomende gevallen ingrijpen in de markt om oplossingen beschikbaar te maken voor zorgprofessionals en patiënten. Dit vereist eenduidige en afgewogen overheidsinterventies, maar ook een goede samenwerking met de betrokken partijen uit het veld.

- Toekomstbestendig maken UZI (Unieke Zorgverlener Identificatie)-middelen

Twee belangrijke generieke functies zijn de identificatie en de authenticatie van zorgprofessionals. Om deze generieke functies beter in te regelen, is VWS het project Toekomstbestendig maken UZI gestart. Het zorgveld heeft behoefte aan een register en inlogmiddelen die toegankelijk, breed beschikbaar en betrouwbaar zijn. De middelen moeten gebruiksvriendelijk zijn, inpasbaar binnen ieder zorgproces en locatie-onafhankelijk kunnen werken.
Inmiddels is in samenwerking met het zorgveld, leveranciers en andere belanghebbenden een oplossingsrichting vastgesteld. Zorgprofessionals kunnen in de toekomst inloggen met verschillende Wdo (Wet digitale overheid)- of zorgspecifiek- erkende inlogmiddelen. Hierbij wordt het UZI-register ingezet om zorgprofessionals uniek te identificeren aan de hand van verschillende kenmerken die gezamenlijk de zorgidentiteit vormen. Er wordt momenteel gewerkt aan een wetgevingstraject, waardoor in de toekomst grootschalige implementatie kan plaatsvinden. In de tussentijd wordt het zorgveld voorbereid op implementatie. Dat

gebeurt onder andere door de oplossingsrichting technisch te beproeven en pilots uit te voeren.

- Regie op toestemming

VWS werkt toe naar een situatie waarin gegevensuitwisseling plaatsvindt die de zorg volgt en daarmee dat digitale toestemming van patiënten de zorg volgt zonder belemmeringen van de technische inrichting van gegevensuitwisselingssystemen met aandacht voor digitale vaardigheden. Hierdoor krijgt de patiënt meer regie op zijn eigen zorggegevens.

- Implementeren verplichtingen EHDS (European Health Data Space)

De Europese Commissie stelt voor burgers rechten te geven waarmee zij meer controle en zeggenschap krijgen op de toegang en het gebruik van hun elektronische gezondheids-gegevens voor de levering van zorg (primair gebruik), alsook voor andere maatschappelijke doeleinden zoals wetenschappelijk onderzoek, innovatie, en beleidsvorming (secundair gebruik). Ten slotte beoogt het voorstel een interne markt voor digitale gezondheidsproducten en -diensten, zoals elektronische medische dossiersystemen tot stand te brengen, door de regels omtrent de (product)veiligheid, beveiliging en interoperabiliteit binnen de EU te harmoniseren en zo de effectiviteit en efficiëntie van de gezondheidszorg te bevorderen. VWS zet zich komende jaren in om de verplichtingen uit de EHDS te implementeren ten behoeve van primair en secundair datagebruik. VWS kijkt constructief en kritisch mee op de totstandkoming van de EHDS en zal de juiste grondslagen meenemen zodat de vigerende wettelijke taken/stelselverantwoordelijkheid geborgd blijven. Dit voorstel vraagt een scherpe Nederlandse blik op welke onderdelen sprake is van subsidiariteit en proportionaliteit.

- Op maat gemaakte informatievoorziening BES-eilanden

Op Bonaire, Saba en St. Eustatius (BES) werkt een deel van de zorginstellingen nog met papieren patiëntendossiers. Daar waar er wel sprake is van digitalisering is er geen sprake van gestructureerde uitwisseling van gegevens. Het insulaire karakter en kleinschaligheid van de eilanden maakt interoperabiliteit tussen zorginstellingen van essentieel belang. Om dit te realiseren onderzoekt VWS welke informatievoorziening het meest passend is voor de BES, rekening houdend met de visie van VWS op de digitalisering en informatisering.

4.1.2 Secundair gebruik van data uit het primaire zorgproces

Wat bedoelen we:
Om de best mogelijke gezondheidszorg in Nederland te verlenen, is databeschikbaarheid nodig voor hergebruik.
Voorbeelden van resultaten van hergebruik van zorgdata zijn:

- betere gepersonaliseerde zorg;
- leren en verbeteren;
- transparantie (kwaliteitsevaluatie) en beleid;
- wetenschappelijk onderzoek en innovatie (o.a. AI);
- vermindering administratieve lasten, verbetering planning en logistiek, zorginkoop, management- en stuurinformatie.

Wat wil VWS daarvoor gaan doen:

- Uitvoeren van de visie en routekaart Secundair datagebruik

In april 2023 heeft de minister van VWS een brief naar de Tweede Kamer gestuurd met zijn visie en aanpak (routekaart) voor het secundair gebruik van gezondheidsgegevens. In deze brief beschrijft de minister wat hij de komende jaren gaat doen aan het vergroten van de databeschikbaarheid voor een lerend zorgsysteem. In de periode van 2023 t/m 2026 wordt gewerkt aan:

1. het vergroten van de interoperabiliteit,
2. het ontwikkelen van generieke functies,
3. het verduidelijken en waar nodig aanpassen van wet- en regelgeving, en

4. het vergroten van het vertrouwen in de omgang met en de kwaliteit van de data.

Hierbij wordt aansluiting gezocht met Health-RI[2] en EHDS (European Health Data Space). Het kabinet heeft een investering gedaan in Health-RI vanuit het Nationaal Groeifonds, met als doel om een integrale, nationale gezondheidsdata-infrastructuur te ontwikkelen. Hiervoor zijn verschillende werkgroepen ingericht die knelpunten voor het hergebruik van gezondheidsdata inventariseren en met oplossingen komen. Zie punt '4.1.1. Implementeren verplichtingen EHDS' over de implementatie van de verplichtingen rond secundair datagebruik.

4.1.3 Veilige digitale toegang

Wat bedoelen we:
De toegang voor cliënten tot hun medische gegevens moet veilig zijn, zodat een zorgaanbieder zeker weet dat de gegevens bij de juiste persoon aankomen en dat de cliënt zeker weet dat de gegevens goed beschermd zijn. Hiervoor is de Wet digitale overheid (Wdo) aangenomen, die vanaf 1 juli 2023 gefaseerd in werking is getreden. Zorgaanbieders moeten ook aan deze wet voldoen.

Wat wil VWS daarvoor gaan doen:

- Ondersteunen zorg bij verplichting veilige toegang

VWS ondersteunt de zorg bij deze verplichting. In samenwerking met Nictiz informeren, activeren en ondersteunen we zorgaanbieders en hun leveranciers bij deze verplichting. Daarnaast werken we samen met BZK en Logius om de belangen van VWS en de zorg mee te nemen in de wetgeving en voorzieningen. Dit betekent dat we samenwerken om vertegenwoordigingsvoorziening beschikbaar te maken voor de zorg, hogere betrouwbaarheidsniveaus beschikbaar te krijgen en de invulling van verschillende onderliggende wetgeving onder de Wet digitale overheid. De bestaande samenwerking met DICTU en de beschikbaar gestelde ToegangVerleningService blijft bestaan.

4.1.4 Randvoorwaarden voor passende inzet van AI in de zorg

Wat bedoelen we:
VWS wil samen met de zorgpartijen de juiste zorg op de juiste plek (op het juiste moment) realiseren. Voor iedereen, nu en in de toekomst. Het gebruik van kunstmatige of artificiële intelligentie (AI) kan ons daarbij helpen. Bijvoorbeeld door het gebruik van voorspelmodellen in preventie, diagnostiek of behandeling of door het accuraat kunnen beoordelen van beeld, spraak of samenvatten van klinische teksten. Als we de potentie van AI omzetten naar daadwerkelijk ervaren waarde voor patiënten, zorgverleners en burgers kan dat enorme impact hebben op de toegankelijkheid en kwaliteit van gezondheid en zorg. VWS helpt zorgpartijen deze potentie te verzilveren door accent te leggen op de uitkomsten en zinvol gebruik van AI in medische hulpmiddelen, uiteraard binnen de geldende juridische randvoorwaarden en in samenhang met bredere (digitaal) innovatie en transformatiebeleid.

Wat wil VWS daarvoor gaan doen:

- Ondersteunen zorgveld bij opschalen en implementatie van AI

VWS ondersteunt de Nederlandse AI Coalitie (NL AIC) werkgroep Gezondheid en Zorg. Deze werkgroep is onderdeel van de NL AIC, een publiek-privaat samenwerkingsverband waarbij overheid, bedrijfsleven, onderwijs- en onderzoeksinstellingen en maatschappelijke organisatie zich inzetten om AI-ontwikkelingen in Nederland te versnellen en te verbinden. In samenwerking met de NL AIC, Patiëntenfederatie en Zorgverzekeraars Nederland heeft VWS begin 2023 een prijsvraag uitgeschreven om kansrijke AI-oplossingen voor zorginnovatie te identificeren. Het doel van de prijsvraag was op zoek te gaan naar AI-innovaties die het

[2] HEALTH-RI is een stichting ter bevordering van een toegankelijke data infrastructuur op het gebied van gezondheidsgegevens. Met als doel dat onderzoekers, burgers en zorgverleners toegang kunnen verkrijgen tot deze data en deze voor verschillende doeleinden kunnen gebruiken.

beste bijdragen aan de doelen van het integraal Zorgakkoord en deze een podium te geven. Verder is de NL AIC in 2023 een AI-Ready traject gestart met als doel zorginstellingen in Nederland klaar te maken voor AI zodat ze onderdeel uitmaken van de zorgtransformatie die nodig is om de zorg toegankelijk, van hoge kwaliteit en betaalbaar te houden.

- Stimuleren implementatie Leidraad kwaliteit AI in de zorg

De leidraad AI in de zorg helpt zorgverleners in alle sectoren om de kwaliteit van aangeboden AI te beoordelen en helpt ontwikkelaars om kwalitatieve, betrouwbare AI te ontwerpen en realiseren. Inzicht in criteria en bijbehorende eisen om kwaliteit van AI vanuit een zorgperspectief te toetsen helpt bovendien vertrouwen in AI voor gezondheid te realiseren. De leidraad draagt ook bij aan uniformiteit en het proces van markttoelating en vergoeding door verzekeraars.

- Implementeren AI Act

De Europese Commissie heeft in 2021 een voorstel gedaan voor een Artificial Intelligence (AI) Act met als doel de betrouwbaarheid en veiligheid van AI in alle sectoren te borgen. Het betreft een productwetgeving (AI-systeem als product) dat eisen stelt aan AI-systemen voordat ze op de markt komen of in gebruik worden genomen, afhankelijk van de risicoklasse van het product. De focus ligt daarbij op het versterken van regels rondom datakwaliteit, transparantie, menselijk toezicht en verantwoording. Dit betekent dat voor AI in de zorgsector aanvullende regels gaan gelden bovenop bijvoorbeeld de Medical Device Regulation (MDR). Nederland zet zich in Brussel daarom in om tegenstrijdigheden met andere wetgeving en dubbele verantwoordingslast te voorkomen en op het mogelijk laten blijven van innovatie. De planning is dat de onderhandelingen over deze verordening eind 2023 afgerond worden zodat de verordening per 2024 met een overgangsperiode van 2 jaar in werking kan treden. Vooruitlopend daarop zal VWS het zorgveld informeren over deze nieuwe Europese wetgeving en wat dit voor hen betekent.

4.1.5 Cybersecurity in de zorg

De ontwikkelingen op het gebied van digitalisering binnen de zorgsector gaan snel. Digitalisering van de zorgsector is noodzakelijk om de zorg goed, toegankelijk, betrouwbaar én betaalbaar te houden, maar heeft ook een keerzijde. Het gebruik en de afhankelijkheid van digitale technologieën neemt toe en de impact van cyberincidenten dus ook. Tegelijk nemen cyberdreiging en cyberspionage niet af. Het is nú meer dan ooit van belang dat de zorgsector zich bewust is van cybersecurity. Om dit te bereiken wil VWS inzetten op bewustwording en het stimuleren van veilig gedrag.

Wat wil VWS daarvoor gaan doen:

- Uitbreiden diensten expertisecentrum Z-CERT

Z-CERT is het Expertisecentrum op het gebied van cybersecurity in de zorg. Opgericht op initiatief van de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ), Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU), De Nederlandse ggz (GGZ) en VWS. In januari 2020 is Z-CERT aangewezen als computer emergency response team voor de gehele zorgsector. Z-CERT heeft specifieke kennis van medische hard- en software, ondersteunt zorginstanties bij een digitaal incident, voorziet zorginstellingen van dreigingsinformatie en vergroot de weerbaarheid van de sector op het gebied van cybersecurity. Op dit moment zijn ruim 300 instellingen uit verschillende sub-sectoren aangesloten bij Z-CERT. VWS blijft zich inzetten om de diensteverlening van Z-CERT zo breed mogelijk beschikbaar te stellen binnen de zorgsector. VWS stimuleert op basis van de risico gebaseerde aansluitstrategie dat steeds meer zorgaanbieders lid worden. Deze strategie houdt in dat (sub-)sectoren met de grootste risico’s op cyberaanvallen - en de daarbij behorende impact – geprioriteerd worden aangesloten bij Z-CERT. Daarbij wordt rekening gehouden met het absorptievermogen van Z-CERT.

- Vergroten paraatheid op incidenten en crises

VWS trekt hierin samen met het Cyberteam en het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing (DCC) VWS op, zodat we, indien nodig, in de nationale crisisstructuur bijeen kunnen komen.

- (Door-)Ontwikkelen Kwetsbaarheden Analysetool (OpenKAT)

Het VWS programma Realisatie Digitale Ondersteuning (RDO, inmiddels cluster iRealisatie van de directie Informatiebeleid/CIO) heeft een (open source) digitale kwetsbaarheid analyse tool opgeleverd in juli 2022, OpenKAT. Hiermee kunnen digitale zwakheden in IT-systemen en technische omgevingen continu volledig geautomatiseerd worden opgespoord en gerapporteerd. Dit cybersecurity middel is ontstaan en wordt onderhouden om de corona-toepassingen veilig te houden, maar kan in principe in elke organisatie (overheid en non-profit) generiek worden ingezet. VWS onderzoekt de mogelijkheden om de tool in te zetten ten behoeve van het zorgveld.

- Herzien NEN-7510 en ontwikkeling implementatietools

VWS heeft de NEN de opdracht gegeven om samen met het veld de NEN-7510, de wettelijk verplichte hoofdnorm voor informatieveiligheid in het zorgveld, te herzien, en daarbij implementatietools te ontwikkelen. Hierdoor zorgen we ervoor dat de norm bijblijft bij de laatste stand van techniek, en zorgen we ervoor dat het voor zorgaanbieders makkelijker wordt om aan de eisen van de norm te voldoen.

- Bewust worden en stimuleren van veilig gedrag zorgmedewerkers

Bewustwording van risico's en het belang van zorgvuldig handelen door eigen medewerkers is essentieel voor goede informatieveiligheid, ook in de zorg. VWS zet daarom ten eerste in op het stimuleren van informatieveilig gedrag van zorgprofessionals. Daarvoor is VWS in 2019 het project informatieveilig gedrag gestart. Via dit project wordt gewerkt aan een gestructureerde methode voor gedragsverandering op het gebied van informatieveiligheid, toegespitst op de Nederlandse zorgsector. De methode is uitgewerkt in een Wegwijzer, waarin manieren zijn opgenomen om informatie veilig gedrag in de zorg te bevorderen. De Wegwijzer kan bijvoorbeeld ingezet worden om uit te zoeken welke interventies mogelijk zijn om te voorkomen dat (zorg)medewerkers slachtoffer worden van phishing.

- Implementeren van de richtlijn NIS2

De herziene Europese richtlijn Network and Information Security Directive 2 (NIS2) gaat bijdragen aan Europese harmonisatie en een hoger niveau van cybersecurity bij bedrijven en organisaties in o.a. de zorgsector. Bedrijven en organisaties waarop de richtlijn van toepassing is, moeten zorgen dat zij hun digitale weerbaarheid op orde hebben en houden (zorgplicht), incidenten die de levering van de essentiële diensten aanzienlijk verstoren of kunnen verstoren melden bij de bevoegde autoriteit(en) (meldplicht) en betrokkenen informeren over de gevolgen van een incident (informatieplicht). Ook schrijft de richtlijn voor dat bedrijven en organisaties waarop de NIS2 van toepassing is ondersteuning moeten kunnen krijgen van een Computer Security Incident Response Team (CSIRT) bij het voorkomen en verhelpen van digitale aanvallen. De NIS2 is onderdeel van de bredere aanpak ter bescherming van de vitale infrastructuur, net zoals fysieke weerbaarheid (richtlijn Critical entities resilience CER), en raakt hiermee aan de vitaal verklaring van de zorgsector. Het ministerie van JenV/NCTV is verantwoordelijk voor de overkoepelende implementatie van de NIS2, CER en Vitaal , het ministerie van VWS is verantwoordelijk voor de zorgsector.

- VWS is verantwoordelijk voor het opstellen van de gedelegeerde wetgeving voor en de implementatie in de sector gezondheidszorg;
- VWS en concernonderdelen vallen eveneens onder de NIS2 (als overheden, agentschappen) maar dan in de categorie Overheid (BZK).
- Z-CERT en de IGJ krijgen er nieuwe wettelijke taken bij.

- VWS faciliteert dat Z-CERT en IGJ hun wettelijke taken uit kunnen voeren en hiervoor capaciteit beschikbaar hebben.

Naar verwachting zal de wet eind 2024 in werking treden. De organisaties die onder de NIS2 vallen, o.a. 1500-2000 zorgorganisaties én VWS concern, moeten vanaf dat moment aan het gestelde in de wet voldoen.

4.1.6 Infectieziektebestrijding en toekomstige pandemieën

Wat bedoelen we:
Digitale toepassingen hebben ook in tijden van crisis een zinvolle bijdrage geleverd aan de bestrijding van het coronavirus. VWS wil ook in tijden zonder crises zorgen voor het tot stand brengen en in stand houden van specifieke digitale ondersteuningsmiddelen en infrastructuur die VWS, GGD GHOR NL, de regionale GGD's, het RIVM en mogelijk andere partijen helpen bij het uitvoeren van hun taken ten behoeve van infectieziektebestrijding en mogelijk toekomstige pandemieën.

Wat wil VWS daarvoor gaan doen:

- Voorbereiden op bestrijding van een toekomstige infectiecrisis

VWS werkt samen met de publieke partners in het IZB-domein (RIVM, GGD's en GGD GHOR NL) intensief aan het voorbereiden van Nederland op de bestrijding van een volgende infectiecrisis. Het versterken van de publieke gezondheid en in het bijzonder de infectieziektebestrijding (IZB) heeft daarbij de focus. Dat gebeurt onder meer door op een beheerste manier het geheel van ICT-systemen dat de bestrijding van een uitbraak ondersteunt te verbeteren, samen met het RIVM, de GGD's en GGD GHOR NL. Het doel is om te komen tot een samenwerkend geheel van systemen die zowel in de koude fase (reguliere bestrijding) als in de warme fase (pandemische bestrijding) gebruikt kunnen worden door de IZB-professionals van de genoemde partijen.
Data-centrisch werken is een belangrijk uitgangspunt bij de ingezette verbetering(en) op dit vlak. Vraagstukken rondom standaardisering van data op inhoud en techniek komen dan ook vanzelfsprekend om de hoek. Kwalitatief goede data vormt niet alleen de basis voor het optimaal ondersteunen van de primaire processen in de IZB, maar ook voor hergebruik ervan richting de burger en zijn/haar PGO en voor het verbeteren van processen zoals monitoring, surveillance, (vroeg)signalering en wetenschappelijk onderzoek.
Data staat met recht centraal in deze opgave en is een essentiële bouwsteen om de juiste informatie op het juiste moment op de juiste plek beschikbaar te krijgen. Uiteraard op een veilige en privacy-vriendelijke manier.

4.2 Binnenkant: Initiatieven van VWS op het gebied van digitalisering en informatievoorziening voor het VWS-concern

Om de VWS-medewerkers beter toe te rusten op hun taken en hen daarbij te ondersteunen, is het essentieel dat we als departement en de concernonderdelen onze eigen digitale systemen en processen goed hebben ingericht. Het is belangrijk om de aansluiting en de informatie-uitwisseling tussen beleid, uitvoering en toezicht goed te hebben geborgd. Daarnaast dienen medewerkers te beschikken over de nodige I-kennis en –vaardigheden en de juiste tools. Hiermee wordt I een integraal onderdeel van beleidsontwikkeling en uitvoering.

4.2.1 Digitale kennis, vaardigheden en inzicht

Wat bedoelen we:
ICT is overal in onze steeds verder digitaliserende samenleving. En de ICT-ontwikkelingen gaan steeds sneller. In een bewust digitaal VWS beschikken alle medewerkers, van beleid tot uitvoering bij het kerndepartement en de concernonderdelen, over de nodige I-kennis en -vaardigheden. Zodat de I vanaf het begin van de beleidsontwikkeling wordt meegenomen. "I in het hart van beleid" en nieuwe ontwikkelingen vragen om ambtelijk i-vakmanschap bij alle

betrokkenen. In de Kerngroep Informatievoorziening Zorg worden de ontwikkelingen op het gebied van informatievoorziening binnen de beleidsdirecties van VWS afgestemd.

Wat wil VWS daarvoor gaan doen:

- Uitvoeren programma I-vakmanschap

De trends en ontwikkelingen in het zorgveld gaan snel. Om op de hoogte te zijn van deze ontwikkelingen, is het van belang dat VWS-medewerkers van het kerndepartement en de concernonderdelen zich scholen op I-gebied en deelnemen aan relevante congressen, webinars en cursussen, etc. Dit, in combinatie met het vroegtijdig betrekken van het CIO-office bij beleidsvoorstellen, zorgt dat IV-componenten in beleid en uitvoering beter worden geïntegreerd. Daarnaast werken we aan bewustwording van het belang van werken met data.

- Uitvoeren Lifecyclemanagement (LCM) en projectportfoliomanagement

VWS heeft het Lifecyclemanagement (LCM) ingericht op het gebied van infrastructuur en applicaties en houdt het bijbehorende centraal register bij. Van inzicht per organisatie wordt de komende jaren toegewerkt naar een integraal overzicht. Daarbij worden de ist- en soll-situatie in kaart gebracht en hoe van de ist naar de soll te komen. Ook zal een volwassenheidsscan worden uitgevoerd.
Daarnaast houdt VWS een overzicht bij van projecten binnen het VWS-concern met een i-component van minimaal € 1 miljoen voor uitvoeringsorganisaties, en minimaal € 5 miljoen voor zbo's: de I-Projectenportfolio. We werken er naar toe om ook Beheer en Onderhoud op te nemen in het portfolio.

- Informatieparagraaf in elk beleidsvoorstel

In een tijd waar de I van dermate belang is, is het noodzakelijk om de CIO vroegtijdig te betrekken bij beleidsvoorstellen. Dit zal worden bewerkstelligd door een informatieparagraaf toe te voegen in het format voor een beleidsvoorstel. Hierin wordt expliciet aandacht gevraagd voor privacy, informatiebeveiliging en eventuele alternatieven. Het Beleidskompas (Beleidskompas) van het Kenniscentrum voor beleid en regelgeving is de centrale werkwijze voor het maken van beleid bij de Rijksoverheid en heeft het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) vervangen.
Beleidsvoorstellen, programma's en projecten met een I-component groter dan €1 miljoen of met een verwachte grote politiek-bestuurlijke of maatschappelijke impact, worden besproken en geprioriteerd in de Bestuursraad. Hiermee worden mogelijkheden, kosten en risico's op IT-gebied vroegtijdig onder de aandacht van de Bestuursraad gebracht.

- Open op Orde: uitvoeren meerjarenactieplan informatiehuishouding VWS

Dit meerjarenactieplan van VWS is een uitwerking van het rijksbrede generiek actieplan informatiehuishouding, waarbij aandacht wordt besteed aan de (door)ontwikkeling van professionals, volume en aard van informatie, informatiesystemen en bestuur en naleving. Per actielijn zijn voor VWS deelthema's geformuleerd.
Het programma Open op Orde stimuleert het gebruik van een informatiebeheerplan (IBP) om de informatiehuishouding te verbeteren en om te komen tot een hoger volwassenheids-niveau. Een IBP biedt overzicht en inzicht in de informatiehuishouding en de informatie die een organisatie onder zich heeft. Dit zorgt onder andere voor een verbeterde terugvindbaarheid van informatie en documenten. VWS zet daarom in op het realiseren van (een raamwerk voor) een IBP. Dit IBP maakt tevens onderdeel uit van de recent ontwikkelde visie op informatiehuishouding.

- Uitbreiden kennis en capaciteit van privacy binnen VWS

Privacy is een belangrijk aspect bij beleidsvorming en wetsvoorstellen met een IT-component. Om te waarborgen dat er voldoende kennis op het gebied van privacy is bij nieuwe beleids- en wetgevingstrajecten, wordt per beleidskolom een privacy officer aangesteld die vanuit het perspectief van privacy meedenkt bij nieuw beleid.

- Werken met data in uitvoering en beleid

De Chief Data Officer (CDO) zorgt ervoor dat VWS beslissingen neemt die onderbouwd zijn door data. De CDO ontwikkelt een datavisie en datastrategie en de bijbehorende data governance en datamanagement binnen VWS. De thema's cybersecurity en gegevensbescherming zijn hiermee onlosmakelijk verbonden. In het Datalab kunnen we experimenteren met data analytics ten behoeve van beleidsontwikkeling. Daarnaast kunnen we de schaarse krachten bundelen, kennis delen tussen verschillende organisaties, organisatie-overstijgende vraagstukken aanpakken en agenderen.

- Bijhouden Algoritmeregister

Het Algoritmeregister bevat een overzicht van de algoritmen die worden gebruikt binnen VWS en de concernonderdelen en wordt centraal bijgehouden binnen VWS. Jaarlijks wordt geïnventariseerd of de informatie nog compleet en actueel is. Daar waar nodig wordt het register dan bijgewerkt. Parallel hieraan wordt van het register ook een openbare versie gedeeld op de VWS website.

4.2.2 Slimme tools

Wat bedoelen we:
Om slim beleid te kunnen maken hebben medewerkers de beschikking over de juiste tools en de juiste data, op het juiste moment. Ze kunnen grenzeloos samenwerken met iedereen binnen en buiten de overheid door middel van de juiste generieke voorzieningen. Verantwoording afleggen, zowel intern als extern, is daarmee makkelijk en transparant. Ze kunnen eigentijds, dus hybride werken en vergaderen op een slimme manier met praktisch, veilig en betrouwbaar materiaal.
De onderliggende infrastructuur is natuurlijk up-to-date en voldoet aan de laatste eisen op het gebied van security en privacy. Dit vereist security by design en privacy by design.

Wat wil VWS daarvoor gaan doen:

- Inzetten op generieke overheidsvoorzieningen

Om de medewerkers een goede digitale werkomgeving te kunnen bieden, doet VWS mee aan de rijksbrede doorontwikkeling en innovatie van de generieke voorzieningen, met name de digitale ICT-infrastructuur (RDI) en de Samenwerkingsfunctionaliteit (SWF).
VWS implementeert de Wet digitale overheid (WDO). VWS neemt daarnaast deel aan het Overheidsbrede Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO), de Programmaraad Generieke Digitale Infrastructuur (PGDI) en de Programmeringsraad Logius.

- Inzetten op toegankelijkheid van informatie

Om informatie snel toegankelijk te maken voor de WOO wordt geïnvesteerd in modernisering van documentmanagementsystemen, in samenwerkingsverband binnen het Rijk.

- Versterken van cybersecurity

De informatiebeveiligingsexperts van VWS werken continu aan het verbeteren van de informatieveiligheid van het ministerie. Als focuspunt voor die activiteiten richten zij zich de komende jaren op weerbaarheid tegen ransomware-aanvallen. Dit zijn aanvallen waarbij kwaadwillenden data gijzelen, wat kan betekenen dat organisaties hun werk niet meer kunnen doen of informatie verliezen, tenzij er losgeld betaald wordt. Onder coördinatie van de Chief Information Security Officer (CISO) wil VWS inzetten op een aantal strategieën, waaronder (het versterken van) kwetsbaarheidsanalyses (Red-teaming), logging, backups en onderlinge informatie-uitwisseling.

- Ontwikkelen open source software binnen VWS

Door het streven naar maximale transparantie, de vereiste hoge kwaliteit waaronder de privacy en security normen waaraan moet worden voldaan en breed (her)gebruik van software en de schaarste aan hoogwaardige digitale expertise in de markt, ontwikkelt VWS binnen het departement software en stelt deze hier beschikbaar. Het betreft maatwerk en generieke software en apps volgens het principe van open source software (o.a. voor Corona pandemie bestrijding en digitale kwetsbaarheid analyse) die in beginsel niet in de markt te verkrijgen is. Deze werkwijze is in lijn met de gedragsregels en uitzonderingen geformaliseerd in de tijdelijke Wet Markt & Overheid. Er is nadrukkelijk voor open source ontwikkeling gekozen uit het oogpunt van transparantie en kwaliteitsverbetering.

5 Financiële paragraaf

Conform artikel 4 van het Besluit CIO Stelsel Rijksdienst 2021 bevat het meerjarig informatieplan een kwalitatieve financiële paragraaf. De financiële paragraaf omvat daarmee geen overzicht van beschikbare budgetten om de beschreven prioritaire doelstellingen te realiseren.
De beschreven prioritaire doelstellingen zijn nadrukkelijk thema's die VWS als prioritair ziet. Echter, nog niet voor alle beschreven beleidsvoornemens bestaan concrete plannen en is duidelijk wat de financiële consequenties zijn.
VWS onderzoekt wat de mogelijkheden zijn om de beschreven beleidsvoornemens te realiseren en in hoeverre voor de beschreven beleidsvoornemens budgettaire middelen beschikbaar kunnen worden gesteld; het realiseren van de beschreven beleidsvoornemens vergt eerst financiële besluitvorming.